RAPORT O SZKOLNICTWIE NIEPUBLICZNYM W POLSCE

PAŹDZIERNIK 2019

OUR KIDS
THE TRUSTED SOURCE.

Szkolnictwo niepubliczne od przedszkola do szkoły średniej - rozwój i stan obecny

Wstęp

Pierwszy doroczny raport Our Kids o stanie edukacji niepublicznej w Polsce ukazał się w 2018 roku. Tegoroczna, druga edycja przypada na szczególny rok - trzydziestolecia sektora edukacji niepublicznej w Polsce.

Na mocy ustaleń Okrągłego Stołu, a potem dzięki zmianom ustrojowym wskutek wyborów w czerwcu 1989 roku zaczęły powstawać szkoły świeckie działające poza systemem publicznym. Minęło 30 lat, a zatem jest to dobry moment na podsumowania i dlatego tegoroczny raport Our Kids ma charakter bardziej szczegółowy.

Omawiamy w nim następujące kwestie:

- Różnice między edukacją publiczną i niepubliczną, a także prywatną i społeczną,
- Rozmiar sektora niepublicznego i zmiany w tym zakresie na przestrzeni lat,
- Edukację niepubliczną na świecie,
- Wyniki sektora niepublicznego,
- Koszty kształcenia dzieci i młodzieży w szkołach niepublicznych,
- Powody wyboru placówek niepublicznych i ich ocena (na podstawie ogólnopolskiego badania Our Kids).

Nasz raport jest przeznaczony dla:

- rodzin, stojących przed wyborem szkoły, a często gubiących się w oświatowym labiryncie pojęć, przepisów i zjawisk, aby mogły zobaczyć nieco szerszy krajobraz edukacji działającej równolegle z bardziej znanym systemem szkół publicznych,
- wszystkich zainteresowanych tym, jak wygląda obecnie i rozwija się polska edukacja niepubliczna,
- ludzi oświaty - nauczycieli, pedagogów, dyrektorów. Mamy nadzieję, że szczególnie rozdział oparty na danych z naszego ogólnopolskiego badania dostarczy im przydatnych informacji i pomoże w dalszej pracy.

“Na edukacyjnym rynku potrzebne są różne szkoły. Dobrze, gdy wybór tej właściwej należy do rodziców. (...) ...szkoły niepubliczne, wszystkie ich typy, powinny mieć dogodne warunki do rozwoju i prawo do pełnej subwencji oświatowej na każdego ucznia. Należy szanować ich autonomię. Ich ofertę powinien weryfikować wolny rynek. (...) te szkoły są bardzo potrzebne i z tego, że odgrywają coraz poważniejszą rolę należy się cieszyć”.
—Janina Krakowowa

1 Szkolnictwo publiczne i niepubliczne

Sektor edukacji niepublicznej w Polsce od lat dynamicznie się rozwija, wzbogacając ofertę oświatową w Polsce.

Przyczyny takiego stanu rzeczy są bardzo różne: otwarcie Polski na świat, zainteresowanie w Polsce innymi modelami edukacji, postęp techniczny, coraz większa rola dobrego wykształcenia w świecie, niezadowolenie z funkcjonowania i modelu oświaty publicznej. Dysponując nieograniczonym wręcz dostępem do światowych wzorców, właściciele niepublicznych placówek edukacyjnych mogą śledzić i wdrażać najbardziej skuteczne modele. I dlatego od lat 1990. ten sektor edukacji rozrósł się i nadal się rozwija.

Szkoły publiczne i niepubliczne

Szkoły publiczne to jednostki prowadzone przez organ administracji rządowej (właściwego ministra), jednostkę samorządu terytorialnego (gminę, powiat, województwo), a za specjalnym zezwoleniem – przez lub inną osobę prawną bądź fizyczną. Szkoły te realizują ustalone przez Ministerstwo Edukacji Narodowej (MEN) programy nauczania, zasady oceniania i klasyfikacji uczniów, kształcąc uczniów bezpłatnie.

Szkoły niepubliczne to jednostki prowadzone przez osoby prawne lub osoby fizyczne na podstawie wpisu do ewidencji placówek i szkół niepublicznych właściwej jednostki samorządu terytorialnego. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej (co daje jej prawo wydawania świadectw państwowych i powszechne uznawanie wyników nauczania), jeśli realizuje minimum programowe, stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów oraz zatrudnia nauczycieli mających kwalifikacje określone przez MEN. Szkoły podstawowe (i do roku szkolnego 2018/2019 istniejące gimnazja) muszą być prowadzone jako niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych ze względu na spełnianie tam przez uczniów obowiązku szkolnego. Określa to szczegółowo art. 14 ust. 3 ustawy Prawo oświatowe, wymagając znacznego zbliżenia standardów prowadzonej przez szkoły niepubliczne działalności edukacyjnej do standardów przewidzianych dla szkół publicznych. Szkoły niepubliczne, które otrzymały status szkoły publicznej, uzyskują gwarancję dofinansowywania z budżetu władz lokalnych (gmina lub powiat) lub – w przypadku szkół artystycznych – bezpośrednio z budżetu centralnego. Dotacja odpowiada w zasadzie 100% wydatków bieżących ponoszonych na każdego ucznia w szkole publicznej tego samego typu i rodzaju. Jest ona wyższa dla uczniów niepełnosprawnych.

Obie kategorie szkół podlegają nadzorowi MEN pod względem jakości i zgodności prowadzenia działalności z prawem, lecz w przypadku szkół publicznych nadzór ten jest szerszy.

Dwie podstawowe cechy odróżniające szkoły publiczne od niepublicznych to:

- bezpłatne nauczanie
- gwarancja powszechnej dostępności dla ludności (szczególnie w odniesieniu do szkół podstawowych i dotychczas gimnazjów). (1)

Niepubliczne szkoły podstawowe (oraz dotychczas gimnazja) utrzymują się nie tylko z płaconego przez uczniów czesnego (i często, w mniejszym stopniu, także z bezzwrotnego wpisowego), ale również z dotacji z budżetu gminy. W przypadku niepublicznych szkół podstawowych specjalnych, gimnazjów specjalnych oraz szkół ponadgimnazjalnych posiadających uprawnienia szkół publicznych dochodzą dotacje z budżetu powiatu. Niepubliczne szkoły artystyczne o uprawnienia szkół publicznych otrzymują dotacje z budżetu państwa.

Szkoły niepubliczne nie są całkowicie niezależne od władz oświatowych – podlegają nadzorowi kuratoriów, muszą realizować podstawę programową, a także spełniać szereg wymogów, np. budowlanych czy sprawozdawczych, ale mają swobodę w decydowaniu o wielu kluczowych dla szkoły elementach: liczebności klas, metodach nauczania, atmosferze i filozofii wychowawczej, czy doborze kadry nauczycielskiej.

Szkoły niepubliczne – prywatne i społeczne

Wśród szkół niepublicznych istnieją dwa typy placówek: **szkoły prywatne** i **szkoły społeczne**. Mimo że dla celów statystycznych traktowane są często jako jedna grupa, są bardzo różne.

"Szkoła społeczna" nie jest terminem ustawowym (ustawa o systemie oświaty nie definiuje i nie stosuje tego terminu). Jest on jednak powszechnie stosowany do określenia szkoły prowadzonej przez organizację społeczną, najczęściej stowarzyszenie, która nie ma celu komercyjnego.

W pierwszej fazie tworzenia szkół niepublicznych najczęściej zakładane one były przez Społeczne Towarzystwo Oświatowe (STO) i wiele z tych szkół miało i ma w swoich nazwach przymiotnik „społeczna". Niektóre z najbardziej

znanych warszawskich szkół społecznych powstały przed uchwaleniem ustawy o systemie oświaty z 1991 roku, która wprowadziła definicje szkoły publicznej i niepublicznej. (2)

Podstawową różnicą między tymi dwoma typami szkół niepublicznych jest organ założycielski: w przypadku szkół prywatnych są to najczęściej osoby fizyczne bądź prawne (spółki), zaś w przypadku szkół społecznych - stowarzyszenia, fundacje, organizacje społeczne bądź związki wyznaniowe, działające zwykle jako instytucje non-profit.

Co za tym idzie, w szkołach prywatnych, które funkcjonują jak prywatne firmy, zysk z działalności szkoły nie musi (choć może) być reinwestowany w szkołę, a decyzja pozostaje w gestii właściciela, podczas gdy w szkołach społecznych zysk jest przeznaczany całkowicie na rozwój szkoły, na jej cele statutowe. „W szkołach społecznych, zwłaszcza tych zakładanych przez stowarzyszenia rodziców, decyzje podejmuje zarząd stowarzyszenia, który wybierany jest najczęściej przez rodziców. Można dlatego, w pewnym uproszczeniu, powiedzieć że szkołą społeczną zarządzają pośrednio sami rodzice co może mieć swoje zalety. (…) W szkołach społecznych dochodzi najczęściej również do demokratycznego podejmowania większości decyzji przez samych rodziców, jak np. uchwalania na walnym zgromadzeniu wysokości czesnego w danym roku szkolnym". (3)

Czas reform i rewolucyjnych zmian

Rok 2019 jest rokiem wyjątkowym – właśnie dokonał się ostatni etap najnowszej reformy oświaty z 2017 roku. Spójrzmy na dwie najważniejsze reformy szkolnictwa w Polsce w ciągu ostatnich 20 lat.

Reforma struktury szkolnictwa z 1999 roku

Ta reforma realizowana w Polsce od 1 września 1999 r doprowadziła po trzech latach do przekształcenia obowiązującego od 1968 r. dwustopniowego systemu szkolnictwa w strukturę trzystopniową:

- szkołę podstawową,
- gimnazjum,
- szkołę ponadgimnazjalną.

Okres nauki w szkole podstawowej został skrócony z 8 do 6 lat. Następnym etapem edukacji stało się obowiązkowe 3-letnie gimnazjum, a po jego ukończeniu uczniowie mogli kontynuować naukę w:

- 3-letnich liceach ogólnokształcących (LO),
- 3–4-letnich technikach zawodowych,
- 3-letnich zasadniczych szkołach zawodowych (ZSZ).

Reforma systemu oświaty z 2017 roku

Kolejną reformę struktury szkolnictwa rozpoczęto w Polsce 1 września 2017 r. Oznaczała ona *de facto* powrót do systemu sprzed poprzedniej reformy, a przede wszystkim tzw. wygaszenie gimnazjów.

Oto docelowa struktura szkół:

- 8-letnia szkoła podstawowa

a następnie (do wyboru):

- 4-letnie liceum ogólnokształcące
- 5-letnie technikum
- 3-letnia szkoła branżowa I stopnia
- 2-letnia szkoła branżowa II stopnia.

Od roku szkolnego 2017/18 nie przeprowadzano już rekrutacji do klas I dotychczasowego gimnazjum oraz zasadniczej szkoły zawodowej (przekształconej w szkołę branżową I stopnia). 31 sierpnia 2019 roku był ostatnim dniem funkcjonowania tych szkół.

W obecnym roku szkolnym 2019/2020 system wygląda już tak jak docelowa struktura opisana powyżej.

Z powodu tej reformy do pierwszej klasy liceum w tym roku szkolnym przyszły jednocześnie dwa roczniki (ponad 705 tys. uczniów, czyli o 370 tys. więcej uczniów niż dotychczas).

---

(1) "Organizacja prywatnej edukacji" https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/organisation-private-education-56_pl)
(2) Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu19910950425
(3) "Społeczna a prywatna? Czym różnią się te szkoły?" https://portal.librus.pl/artykuly/spoleczna-a-prywatna-czym-rozni-sie-te-szkoly

2 Oświata niepubliczna

Oświata niepubliczna praktycznie nie istniała do końca lat 80. W roku 1989 na 26 358 przedszkoli tylko 63 było przedszkolami niepaństwowymi (z tego 33 były prowadzone przez zgromadzenia zakonne). Działało także 12 niepaństwowych szkół podstawowych na 18 283 wszystkich szkół oraz 20 niepaństwowych liceów ogólnokształcących na 939 wszystkich szkół tego typu. (1)

W 1989 roku zaczęły powstawać pierwsze szkoły społeczne zakładane przez Społeczne Towarzystwo Oświatowe (STO) – organizację powołaną przez nauczycieli i rodziców, pragnących dla dzieci innej edukacji niż zapewniał im system państwowy.

Szkoły społeczne i prywatne (w tym kościelne) zaczęły rozwijać się dynamicznie w latach 1990-2000. (2)

Prawne podstawy do rozwoju szkolnictwa niepublicznego w Polsce stworzyła wspomniana w poprzednim rozdziale ustawa z 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

Znaczący wzrost szkolnictwa niepublicznego

Na podstawie danych z systemu informacji oświatowej (SIO) udostępnionych przez MEN (3), porównaliśmy okres 5 lat od roku 2014 do 2018 (2018 to ostatni rok, za który podane są pełne dane) patrząc na niepubliczne placówki przedszkolne, szkoły podstawowe, gimnazja (rok szkolny 2018/2019 był ostatnim rokiem istnienia gimnazjów), licea ogólnokształcące i technika.

Wszystkie placówki niepubliczne

Liczba wszystkich niepublicznych placówek edukacyjnych wzrosła od 2014 roku do 2018 roku o 17,15% (z z 8 502 do 9 960). W tym samym okresie liczba uczęszczających do nich uczniów wzrosła o 29,73% (z 393 211 do 510 111).

W tym samym czasie różnica pomiędzy liczbą wszystkich placówek publicznych w 2014 i 2018 roku wyniosła 0,39%, a między liczbą uczęszczających do nich dzieci i młodych ludzi -0,51% (czyli zmniejszyła się o 0,51%).

Warto także podkreślić wzrost odsetka, jaki placówki niepubliczne stanowiły wśród wszystkich placówek edukacyjnych. W 2014 roku odsetek ten wynosił 17,8%, a w 2018 roku 20,17%, co stanowi wzrost o 13,32%.

Wzrost liczby szkół i uczniów

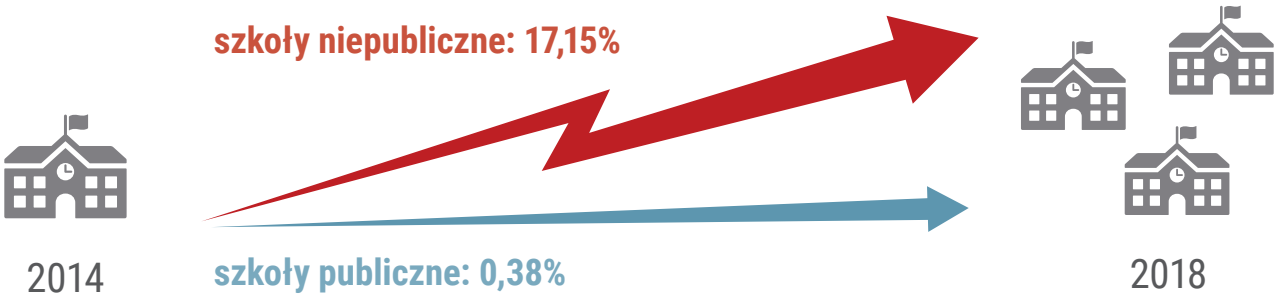

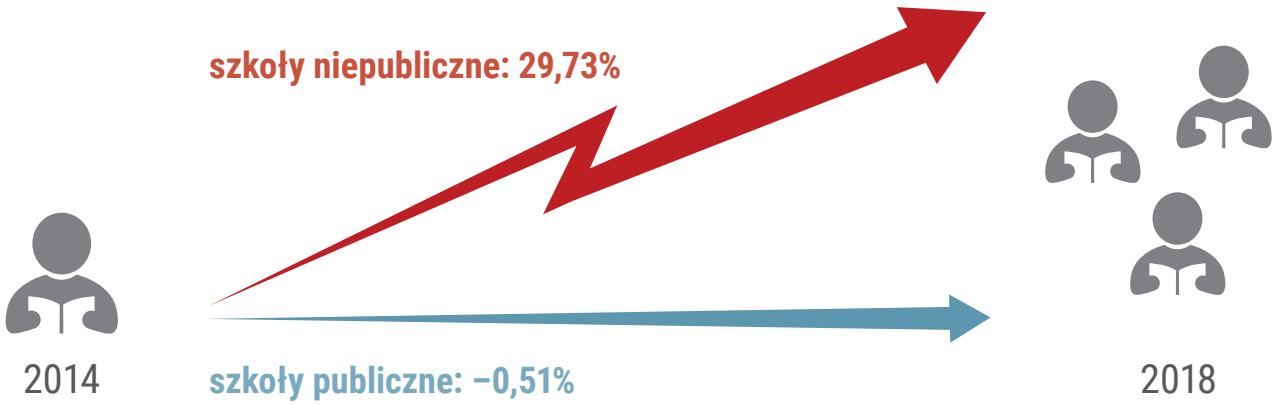

Wzrost odsetka szkół niepublicznych

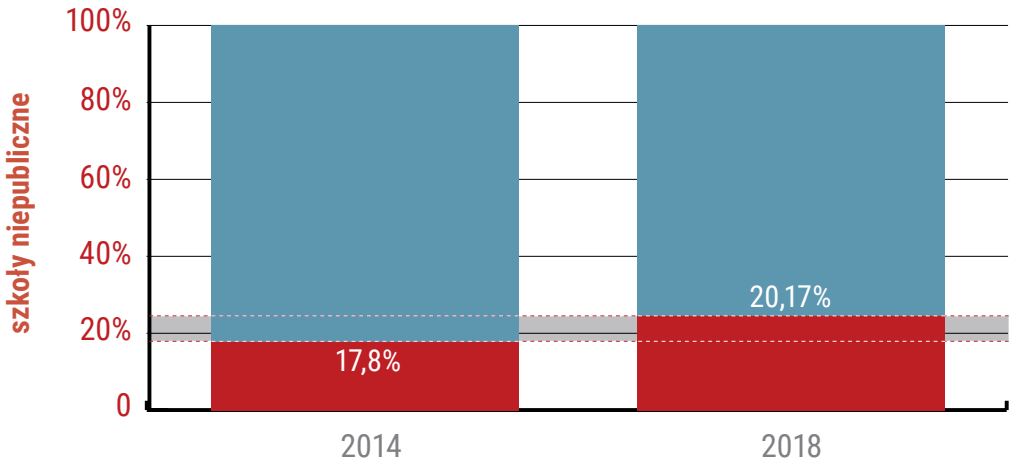

Odsetek szkół niepublicznych w latach 2014-2018 wzrósł o **13,32%**

Procent uczniów szkół publicznych i niepublicznych 2014-2018

Podobnie jeżeli chodzi o odsetek uczniów tych placówek w stosunku do wszystkich uczniów kształcących się w polskich placówkach edukacyjnych – w 2014 roku wynosił on 6,95%, a w 2018 roku 8,87%, co stanowi wzrost o 27,69%.

Wraz ze wzrostem udziału edukacji niepublicznej w polskiej oświacie, udział edukacji publicznej maleje. We wszystkich tych obszarach widać tendencję spadkową. Odsetek publicznych szkół wśród wszystkich instytucji oświatowych spadł od roku 2014, kiedy wynosił 82,2% do 79,83% w 2018 roku, a odsetek uczniów szkół publicznych spadł z 93,05% do 91,13%.

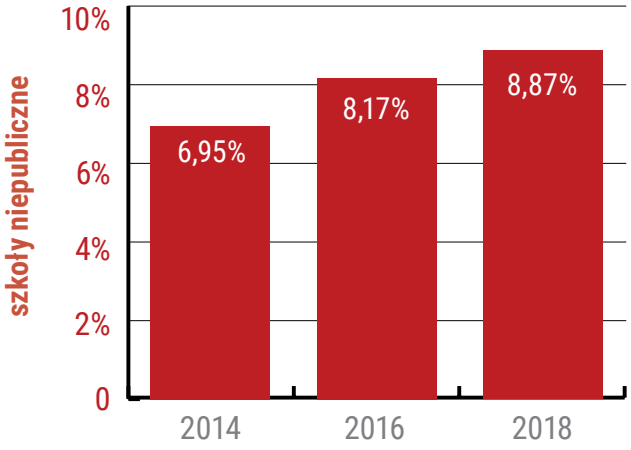

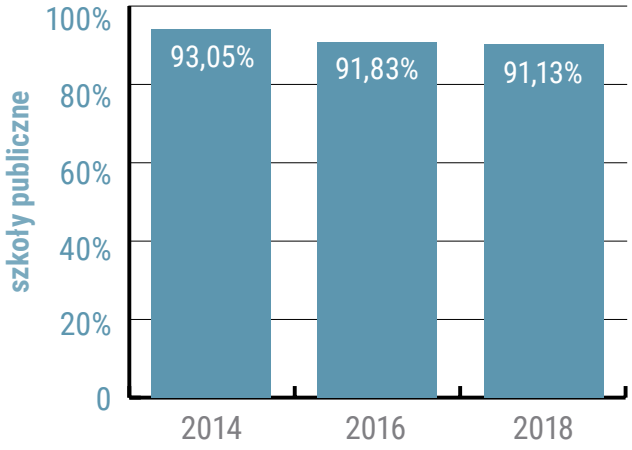

Zmiany w liczbie szkół i uczniów w latach 2014-2018, z podziałem na etapy edukacji

	LICZBA SZKÓŁ		LICZBA UCZNIÓW	
	szkoły niepubliczne	szkoły publiczne	szkoły niepubliczne	szkoły publiczne
Przedszkole	14,56%	−0,69%	28,44%	8,98%
Gimnazjum	6,15%	−0,81%	-57,21%	−68,36%
Liceum ogólnokształcące	13,79%	−1,92%	28,77%	−12,03%
Szkoła podstawowa	41,49%	3,66%	76,85%	30,35%
Technikum	12,79%	−5,37%	64,98%	−2,56%
Ogólna zmiana	17,15%	0,39%	29,73%	−0,51%

Wzrost liczby uczniów w szkołach niepublicznych był dwukrotnie większy niż wzrost liczby szkół niepublicznych.

Poszczególne etapy kształcenia

Największy wzrost w liczbie placówek niepublicznych widać w szkolnictwie podstawowym, gdzie liczba szkół niepublicznych w latach 2014-2018 wzrosła o 32,59%, a następnie techników (o 16,83%), liceów (o 12,53%) i placówek przedszkolnych (o 10,81%).

Jeżeli chodzi o liczbę uczniów, to największy wzrost miał miejsce w technikach (o 66,46%), a następnie kolejno w liceach ogólnokształcących (o 43,33%), w szkołach podstawowych (o 34,04%), gimnazjach (o 33,36%) i przedszkolach (23,99%).

Wnioski

Na podstawie tych danych, ukazujących obraz edukacji niepublicznej w latach 2014-2018, widać wyraźny wzrost zarówno liczby szkół niepublicznych na wszystkich etapach nauki, jak i liczby uczniów kształcących się w tych placówkach, a także ogólnie udziału edukacji niepublicznej w całym systemie oświatowym w Polsce.

Ten trend wzrostowy jest widoczny tylko w szkolnictwie niepublicznym. W sektorze publicznym widać odwrotną tendencję. W tym samym okresie (2014-2018) widać tendencję spadkową zarówno w liczbie szkół publicznych na wszystkich etapach nauki, jak i w liczbie uczniów kształcących się w tych placówkach, a także ogólnie w udziale edukacji publicznej w całym systemie oświatowym w Polsce.

Patrząc na tempo wzrostu widać, że mimo iż wzrasta zarówno liczba placówek niepublicznych jak i liczba kształcących się w nich dzieci i młodzieży, to wzrost w tym drugim zakresie jest dwukrotnie większy. Wydaje się to sugerować, że poza powstającymi nowymi placówkami, wiele istniejących szkół rozbudowuje się i przyjmuje więcej uczniów. To także wyraźny sygnał, że edukacja niepubliczna rozwija się bardzo dynamicznie.

3 Edukacja niepubliczna na świecie

Zdanych Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) wynika, że rola prywatnego sektora w edukacji jest coraz większa. Szkoła prywatna, według definicji OECD, to placówka kontrolowana przez organizację pozarządową lub zarząd nie wybrany przez rząd. W tej definicji mieszczą się zarówno polskie szkoły prywatne, jak i społeczne, czyli szkoły niepubliczne.

W latach 2000–2012 w krajach objętych badaniami OECD liczba szkół finansowanych ze środków niepublicznych wzrosła z 7,9 do 9,4%

W raporcie OECD na temat szkół prywatnych wydanym w 2011 roku, czytamy, że w 16 z krajów OECD oraz 10 krajach partnerskich, typowy uczeń szkoły prywatnej przewyższał wynikami typowego ucznia szkoły publicznej. Ta „przewaga" szkoły prywatnej przejawiała się w wynikach czytania PiSA (1), które były o 30 punktów wyższe (odpowiednik trzech czwartych rocznej formalnej edukacji) wśród uczniów szkół prywatnych niż wśród uczniów szkół publicznych w obszarze OECD. (2)

Przeanalizowaliśmy dane OECD porównujące 45 krajów (36 państw członkowskich OECD oraz 9 krajów spoza OECD) pod względem liczby uczniów uczęszczających do szkół publicznych i niepublicznych (zwanych tutaj prywatnymi, patrz definicja powyżej) na przestrzeni 4 lat - od 2014 do 2017 roku. (3)

Obok wybrane wyniki - dla każdego etapu edukacji przedstawiamy trzy kraje o najwyższym odsetku uczniów instytucji prywatnych i trzy o najniższym, w roku 2014 i roku 2017.

Odsetek uczniów w sektorze prywatnym

Edukacja przedszkolna	2014	2017
Indonezja	98%	97,7%
Nowa Zelandia	98,4%	98,7%
Słowacja	95%	94,6%
Rosja	0 %	1,5%
Czechy	2,8%	3,6%
Słowenia	3,7%	4,8%

Szkolnictwo podstawowe	2014	2017
Chile	61,5%	62,8%
Belgia	54,3%	54,4%
Australia	30,9%	29,8%
Irlandia	0,5%	0,6%
Słowenia	0,7%	0,9%
Rosja	0,8%	0,8%

Szkolnictwo średnie	2014	2017
UK	69,5%	74%
Chile	61%	61,9%
Belgia	58,7%	58,7%
Rosja	1,2%	1,3%
Słowenia	2,1%	4,1%
Łotwa	2,5%	3,4%

Prawdziwe bogactwo edukacji niepublicznej to jej różnorodność. Wyniki rankingów szkół uwzględniają tylko akademickie nauczanie, a to jedynie fragment procesu nauczania. Szkoły niezależne oferują wiele programów i metod dopasowanych do potrzeb różnych dzieci.

— Elizabeth Moore, dyrektor Independent Schools Association of British Columbia, Kanada

Procent uczniów, którzy uczęszczają do placówek niepublicznych, jest bardzo różny w różnych krajach. W niektórych, np. w Rosji, jest on bardzo niski. Kraje takie jak Rosja czy Słowenia stawiają zdecydowanie na edukację publiczną.

We wszystkich krajach – i tych o najwyższej proporcji uczniów kształcących się w szkołach prywatnych, i tych o najniższej, patrząc na zmiany na przestrzeni czterech lat (2014-2017), widać wzrost odsetka uczniów placówek sektora prywatnego. W zaledwie dwóch przypadkach ich procent utrzymał się na tym samym poziomie.

Jedynym wyjątkiem jest procent uczniów prywatnych przedszkoli w Słowacji i Indonezji, krajach o najwyższym ich procencie - powyżej 90%. W niektórych krajach, np. w Słowenii, liczba uczniów uczęszczających do prywatnych szkół średnich prawie podwoiła się w okresie badanych czterech lat.

We wszystkich krajach objętych badaniem OECD, największy jest udział placówek prywatnych na etapie przedszkola (maksymalnie 98,7% w Nowej Zelandii), następnie szkół średnich (maksymalnie 74%), a potem podstawowych (maksymalnie 74%)

W 16 z krajów OECD oraz 10 krajach partnerskich, typowy uczeń szkoły prywatnej przewyższał wynikami typowego ucznia szkoły publicznej.

(1) Badanie PISA (Programme for International Student Assessment, czyli Program Międzynarodowej Oceny Umiejętności Uczniów) realizowane jest przez międzynarodowe konsorcjum nadzorowane przez OECD (Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju) i przedstawicieli krajów członkowskich. Jest to największe międzynarodowe badanie umiejętności uczniów na świecie, realizowane co 3 lata we wszystkich krajach członkowskich OECD, a także w kilkudziesięciu krajach partnerskich. Polska uczestniczy w nim od samego początku, czyli od roku 2000. Od 2013 roku, decyzją Ministerstwa Edukacji Narodowej, badaniem zajmuje się Instytut Badań Edukacyjnych. W realizację badania zaangażowana jest grupa naukowców, która tworzy interdyscyplinarny zespół badawczy PISA. Badania PISA realizowane są co 3 lata i za każdym razem jedna z dziedzin: umiejętności matematyczne, czytanie i interpretacja, rozumowanie naukowe – jest dziedziną wiodącą. W dniach 1–13 kwietnia 2018 roku w ponad 220 wybranych szkołach przeprowadzone zostało główne badanie PISA 2018, w którym wzięło udział ponad 6500 uczniów urodzonych w roku 2002. Ich zadaniem było rozwiązanie specjalnie opracowanych zadań z interpretacji tekstu czytanego, matematyki, przedmiotów przyrodniczych oraz umiejętności ekonomicznych. Wyniki badania zostaną przedstawione w raporcie, który ukaże się pod koniec 2019 roku. (https://www.ibe.edu.pl/pl/projekty-miedzynarodowe/pisa)

(2) "Private schools. Who benefits?" – https://www.oecd.org/pisa/pisaproducts/pisainfocus/48482894.pdf

(3) "OECD: Share of enrolment by type of institution" – https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=EAG_ENRL_SHARE_INST

4 WYNIKI

Egzaminy

Aby stwierdzić jak efektywne są w swojej pracy szkoły niepubliczne, porównaliśmy wyniki egzaminów zdawanych przez uczniów placówek publicznych i niepublicznych w ostatnim roku szkolnym 2018/2019. (1)

2019 rok był rokiem kiedy uczniowie zdawali trzy różne egzaminy:

- **egzamin ósmoklasisty**
- **egzamin gimnazjalny**
- **maturę.**

Rok szkolny 2018/2019 był ostatnim rokiem, kiedy uczniowie zdawali egzamin gimnazjalny w związku z likwidacją gimnazjów w 2019 roku na mocy reformy systemu oświaty z 2017 roku (patrz rozdział 1). Pod koniec obecnego roku szkolnego 2019/2020 uczniowie przystępować będą tylko do egzaminu ósmoklasisty (na koniec szkoły podstawowej) i matury (na zakończenie szkoły średniej).

Dane ze wszystkich szkół trafiają do 8 Okręgowych Komisji Egzaminacyjnych (OKE), a następnie przesyłane są przez OKE do Centralnej Komisji Egzaminacyjnej (CKE), która dysponuje danymi ogólnopolskimi.

Wyniki w samej nauce to tylko jedna trzecia naszych priorytetów. Polski system edukacyjny stawia na testy i na ranking, ale świat zewnętrzny jest inny – wiedza jest ważna, ale nie jedyna i najważniejsza, i dlatego zwracamy uwagę na języki i samorozwój. Ken Robinson – autorytet w sprawach edukacji – jednoznacznie mówi, że system edukacji oparty tylko i wyłącznie na punktacji na testach nie zdaje egzaminu w dzisiejszym świecie.

My widzimy świat i edukację inaczej. Dla nas ważne jest, aby dziecko miało motywację wewnętrzną, płynącą z jego wnętrza, a nie tak jak bywało w Polsce dawniej (i bywa dalej) motywację zewnętrzną, kiedy dzieci są pod presją i muszą wykazać się czerwonymi paskami na świadectwach, bo tego oczekują rodzice.

– Ewa Turek, dyrektor szkoły Academy International Wawer, dyrektor programowy AI

Egzamin ósmoklasisty

W całej Polsce do egzaminu ósmoklasisty przystąpiło 361 185 uczniów: 344 125 uczniów szkół publicznych (95,28%) i 17 060 uczniów szkół niepublicznych (4,72%). (2)

Oto wyniki z poszczególnych przedmiotów egzaminacyjnych uzyskane przez uczniów szkół publicznych i niepublicznych (średni wynik z procentach):

Wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach publicznych i niepublicznych

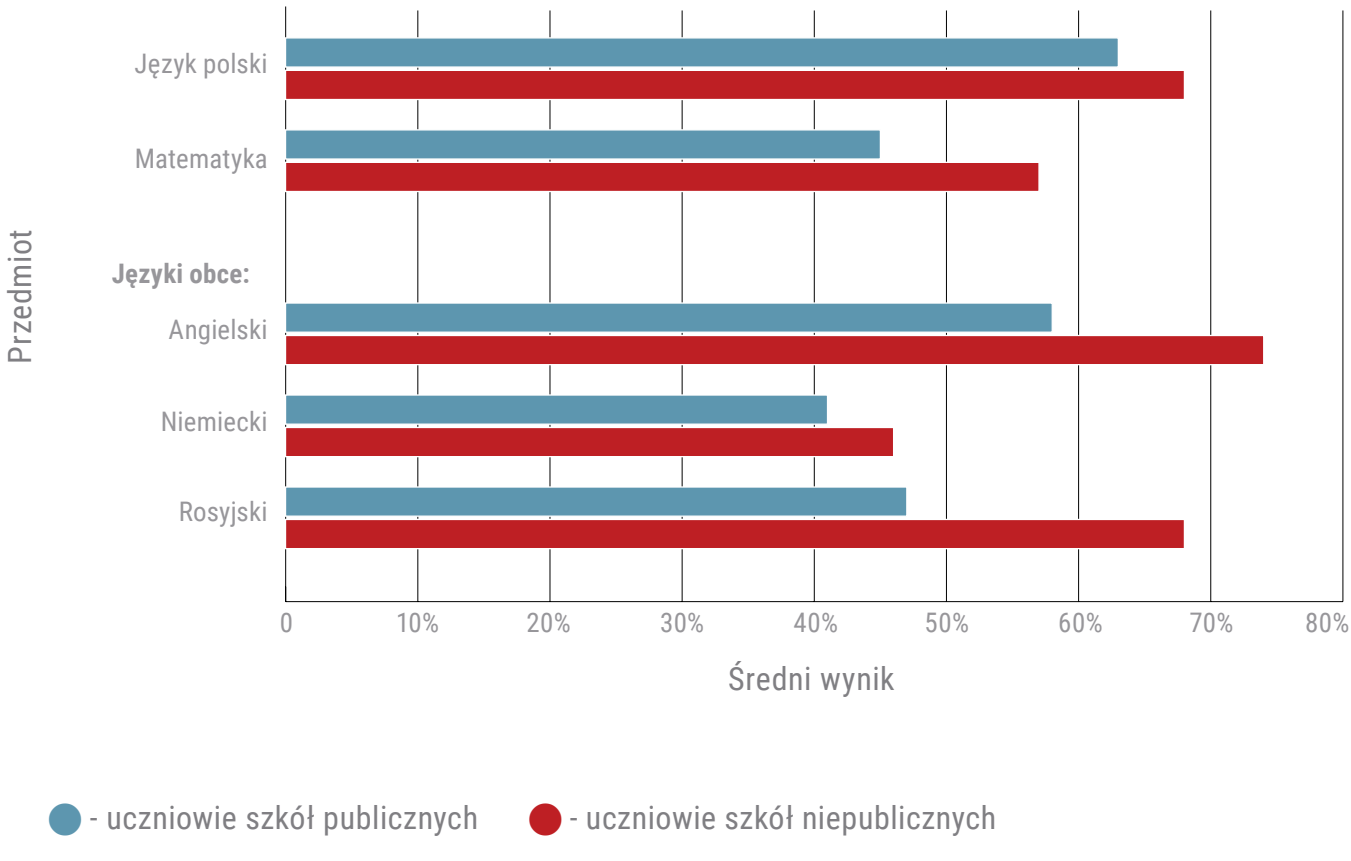

Porównanie wyników z poszczególnych przedmiotów na egzaminie ósmoklasisty w szkołach publicznych i niepublicznych (średni wynik z procentach)

Egzamin gimnazjalny

W całej Polsce do egzaminu gimnazjalnego przystąpiło 334 920 uczniów: 315 778 uczniów szkół publicznych (94,28%) i 19 142 uczniów szkół niepublicznych (5,72%). (3)

Egzaminy z języków obcych uczniowie mogli zdawać w wersji podstawowej (P) lub rozszerzonej (R).

Wyniki egzaminu gimnazjalnego w szkołach publicznych i niepublicznych

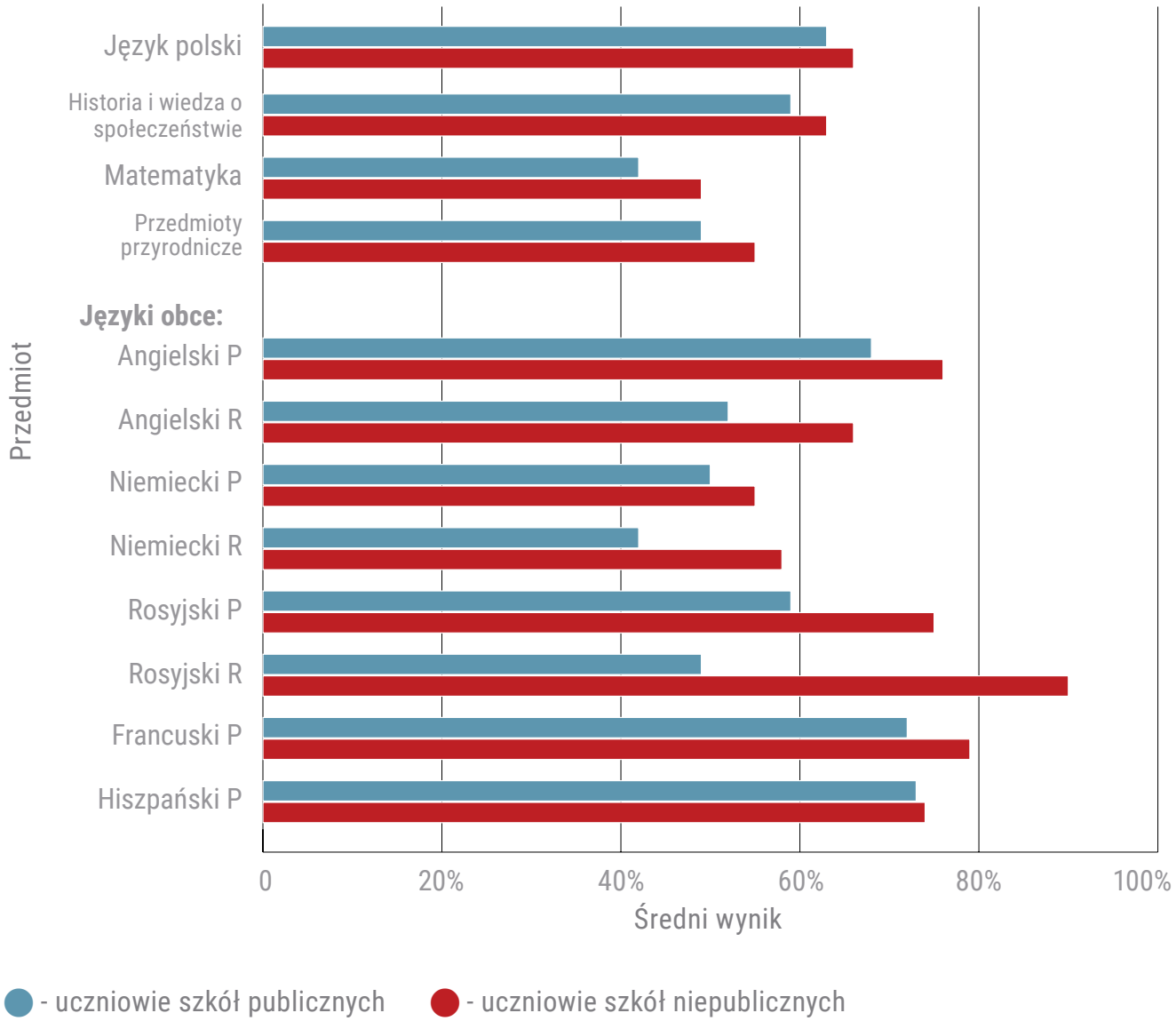

Porównanie wyników z poszczególnych przedmiotów na egzaminie gimnazjalnym w szkołach publicznych i niepublicznych (średni wynik z procentach)

W 2019 roku na egzaminie ośmoklasisty i na egzaminie gimnazjalnym uczniowie szkół niepublicznych uzyskali wyniki wyższe niż uczniowie szkół publicznych.

W obu egzaminach i z wszystkich przedmiotów uczniowie szkół niepublicznych osiągnęli lepsze wyniki niż uczniowie szkół publicznych, a różnica ta najbardziej widoczna była w egzaminach z języków obcych (aż do 41% na egzaminie gimnazjalnym z rosyjskiego w wersji rozszerzonej).

Matura

Do egzaminów ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych w części ustnej i pisemnej egzaminu maturalnego w maju i czerwcu 2019 roku przystąpiło 284 054 tegorocznych absolwentów szkół ponadgimnazjalnych. W sesji poprawkowej w sierpniu 2019 roku do egzaminu przystąpiło 38 083 absolwentów. Tegoroczni absolwenci stanowili 71%. wszystkich zdających egzamin w sesji poprawkowej. (4)

87,5%. zdających, którzy przystąpili do wszystkich egzaminów obowiązkowych, zdało egzamin maturalny. Wśród absolwentów liceów ogólnokształcących wskaźnik „zdawalności" jest wyższy (91,3%.) niż wśród absolwentów techników (80,9%.).

Maturzyści zdawali egzaminy z przedmiotów obowiązkowych:

- **pisemne:**
  z języka polskiego, matematyki oraz języka obcego nowożytnego, na poziomie podstawowym i rozszerzonym .
- **ustne:**
  z języka polskiego i języka obcego.
  Każdy uczeń musiał też przystąpić do egzaminu maturalnego z jednego przedmiotu dodatkowego na poziomie rozszerzonym. Mógł przystąpić do egzaminu maturalnego z maksymalnie pięciu innych przedmiotów dodatkowych.

Nie ma danych, które pozwoliłyby spojrzeć na wyniki i zdawalność matury (procent uczniów, którzy zdali maturę) tylko w niepublicznych szkołach średnich „dla dzieci

i młodzieży" (jak określa się tę kategorię w oświacie), które interesują nas na potrzeby tego raportu. Przy porównaniach szkół publicznych i niepublicznych w danych CKE pod wspólną kategorią "szkoły niepubliczne" umieszczone są bowiem zarówno te właśnie szkoły, jak i szkoły dla dorosłych. Ma to wpływ na podawane przez CKE dane, bowiem, jak czytamy w sprawozdaniu CKE: "Różnica między zdawalnością w szkołach publicznych i niepublicznych jest spowodowana dużym odsetkiem wśród szkół niepublicznych – uzupełniających szkół dla dorosłych, które statystycznie uzyskują niższe wyniki" (str. 9). Podobnie sprawa wygląda z wynikami z poszczególnych przedmiotów.

Jak widać z powyższych danych, uczniowie zdający w 2019 roku egzaminy na zakończenie edukacji w niepublicznych szkołach podstawowych (egzamin ósmoklasisty) i w jeszcze funkcjonujących niepublicznych gimnazjach (egzamin gimnazjalny) uzyskali wyniki wyższe niż uczniowie szkół publicznych.

Z powodu braku danych rozdzielających szkoły średnie dla młodzieży i szkoły dla dorosłych, nie można porównać w sposób rzetelny szkół niepublicznych (interesujących nas szkół tylko dla modzieży, bez szkół dla dorosłych) z publicznymi jeżeli chodzi o egzamin maturalny.

Nie tylko egzaminy

Aczkolwiek porównanie wyników testów i egzaminów daje wgląd w osiągnięcia akademickie uczniów w szkołach prywatnych i publicznych, trzeba pamiętać, że wyniki testów i rankingi nie odzwierciedlają pełnego zakresu sukcesu szkolnego.

Pamiętajmy także, że uczniowie szkół międzynarodowych zdają egzaminy uznawane przez MEN za ekwiwalent polskiej matury, np. maturę IB (w 2019 roku takich uczniów było 1405) (5) czy egzaminy końcowe w szkołach realizujących inne niż polski programy nauczania, np. A-levels (system brytyjski). Wyniki tych egzaminów nie są ujęte w statystykach CKE.

Patrząc na osiągnięcia uczniów nie sposób nie wspomnieć o konkursach i olimpiadach przedmiotowych. Przykładowo, w roku 2018 warte podkreślenia były "rezultaty mazowieckich szkół niepublicznych w konkursach przedmiotowych – niewspółmierne do odsetka uczących się w nich dzieci. W roku szkolnym 2017/2018 na liście laureatów konkursu przedmiotowego z języka polskiego uczniowie niepublicznych podstawówek stanowili połowę nagrodzonych, podczas gdy ich szkoły gromadziły zaledwie 6% populacji mazowieckich uczniów". (6) Jak czytamy dalej w tym artykule, danych takich nie ma za rok 2019 ponieważ Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli nie podaje już do jakich szkół uczęszczają finaliści i laureaci, ale "w grupce tak zwanych ‚multilaureatów', którzy zdobyli co najmniej dwa tytuły laureata, jest 9 uczniów szkół niepublicznych i 11 uczniów szkół publicznych". Innym regionem, gdzie wyniki są imponujące jest Małopolska, gdzie "W konkursach dla szkół podstawowych średnio 30–45% laureatów uczy się w szkołach pobierających czesne. Zaś z fizyki aż 64% laureatów przygotowały małopolskie szkoły niepubliczne!" (6)

Ponadto, sukces odnoszony w edukacji jest wyrażony nie tylko wynikami testów, egzaminów i konkursów. Rozdział 6 tego raportu pokazuje co jest ważne dla rodziców wybierających szkoły niepubliczne dla swoich dzieci, a także jak, ich zdaniem, placówki te spełniają ich oczekiwania. Zdobywana w szkole wiedza jest tylko jednym z wielu aspektów edukacji uważanym za ważne (choć nie najważniejszym) w ich odczuciu.

---

(1) Centralna Komisja Egzaminacyjna (CKE), 2019
https://cke.gov.pl/wyniki-egzaminow/

(2) Centralna Komisja Egzaminacyjna (CKE) "Egzamin ósmoklasisty, 2019" – https://cke.gov.pl/egzamin-osmoklasisty/

(3) Centralna Komisja Egzaminacyjna (CKE) "Egzamin gimnazjalny, 2019" – https://cke.gov.pl/egzamin-gimnazjalny/wyniki/

(4) Centralna Komisja Egzaminacyjna (CKE), "Egzamin maturalny, 2019" – https://cke.gov.pl/egzamin-maturalny/egzamin-w-nowej-formule/

(5) The IB Diploma Programme. Provisional Statistical Bulletin May 2019 Examination Session.
https://www.ibo.org/contentassets/bc850970f4e54b87828f83c7976a4db6/dp-statistical-bulletin-may-2019-en.pdf

(6) Janina Krakowowa. "Publiczna i niepubliczna. Edukacja i jej problemy". Czerwiec 2019.
https://niedlachaosuwszkole.pl/2019/06/20/publiczna-i-niepubliczna-edukacja-i-jej-problemy/

„Szkoła niepubliczna to przede wszystkim społeczność nauczycieli, uczniów i rodziców i nie tylko uczy ale też kształtuje i rozwija młodych świadomych ludzi. Każdego otacza szacunkiem, jest otwarta na dyskusje i projekty, wspiera i motywuje we wszystkich działaniach."

— wypowiedź jednego z respondentów ankiety Our Kids

5 Koszt edukacji

Czesne, opłata za naukę dziecka w szkole, jest jedną z najważniejszych cech odróżniających placówki niepubliczne od publicznych, w których w Polsce nauka jest bezpłatna (co nie oznacza, że rodzice nie ponoszą żadnych wydatków, o czym piszemy poniżej).

Czesne stanowi jedno z podstawowych źródeł finansowania działalności edukacyjnej placówki, na które składają się:

- środki pieniężne pochodzące z wpłat wpisowego i czesnego dokonywanych przez rodziców uczniów,
- darowizny osób fizycznych i prawnych,
- dotacje władz przewidziane przepisami prawa.

Na potrzeby naszego raportu uzyskaliśmy informacje o kosztach kształcenia w stu placówkach niepublicznych w pięciu największych polskich miastach: Warszawie, Krakowie, Poznaniu, Wrocławiu i Gdańsku, na każdym z trzech etapów edukacji (przedszkole, szkoła podstawowa i liceum). W przypadku szkół podstawowych i liceów uzyskaliśmy informacje ze szkół prywatnych i społecznych.

Wszystkie opłaty, podawane czasami w skali rocznej, przeliczyliśmy na skalę miesięczną, aby łatwiej je było porównywać.

CZESNE

Czesne to opłata za naukę dziecka w szkole. Najczęściej szkoły podają ją w skali miesięcznej, ale czasami zdarza się, że podana jest kwota roczna, szczególnie w prywatnych szkołach międzynarodowych.

W niektórych szkołach rodzice płacą czesne co miesiąc przez cały rok (12 miesięcy, włącznie z wakacjami), a w innych za 10 miesięcy, czyli bez wakacji letnich.

Niektóre szkoły różnicują roczną kwotę czesnego w zależności od tego, czy jest płacona w 10 czy 12 ratach, a czasami najniższa roczna opłata jest wtedy, kiedy rodzice zapłacą całość z góry.

Zwykle szkoły są otwarte na różne formy płatności czesnego, oferując możliwość rozłożenia go na raty.

Niektóre szkoły stosują zniżki dla kolejnego dziecka z tej samej rodziny. W jednej z badanych przez nas szkół zniżka za drugie dziecko wynosi 15%, za trzecie dziecko 40%.

Przedszkola

Na tym etapie nauczania czesne kształtuje się od 180 zł. (przedszkole w Poznaniu) do 3,8 tys. zł (międzynarodowe przedszkole w Warszawie) miesięcznie.

Najwyższe opłaty pobierane są w prywatnych przedszkolach o charakterze międzynarodowym i przedszkolach Montessori, szczególnie w Warszawie. W tych przedszkolach czesne kształtuje się na poziomie powyżej 2 tys. w Warszawie i 1 tys. zł. w pozostałych miastach.

Szkoły podstawowe

- **Prywatne**
  W prywatnych szkołach podstawowych czesne waha się od 666 zł. (szkoła katolicka w Warszawie) do 7,1 tys zł. (międzynarodowa szkoła w Warszawie). Tutaj, podobnie jak w przedszkolach, najwyższe opłaty pobierane są w szkołach międzynarodowych, przede wszystkim w Warszawie. Przeciętnie jednak w szkołach międzynarodowych czesne wynosi 2-2,5 tys zł. W innych prywatnych szkołach podstawowych jest ono niższe - około 1 tys. zł., a nierzadko poniżej tej kwoty.

- **Społeczne**
  Czesne w społecznych szkołach podstawowych jest zdecydowanie niższe. Waha się między 600 zł. (szkoły w Gdańsku i Warszawie) a 1300 zł. (szkoła w Warszawie). Najczęściej wynosi niecałe 1 tys zł

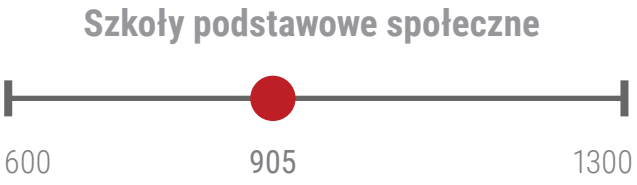

Licea

- **Prywatne**
  Opłata za naukę w prywatnych liceach jest najwyższa - czesne waha się od 200 zł. (prywatne liceum w Poznaniu) do 10 tys. zł. (międzynarodowa szkoła w Warszawie). I tu najdroższe są szkoły międzynarodowe.

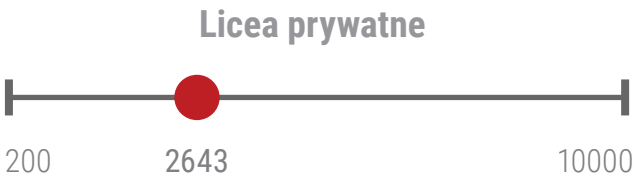

- **Społeczne**
  W liceach społecznych czesne waha się od 600 zł. (szkoły w Warszawie i w Gdańsku) do 2580 zł. (liceum w Warszawie z programem i maturą IB). Przeciętne czesne oscyluje wokół kwoty 1000 zł.

INNE OPŁATY

W szkołach niepublicznych rodzice płacą nie tylko czesne, ale kilka innych opłat:

- **Wpisowe**
  to jednorazowa, bezzwrotna opłata pobierana przy rejestracji dziecka. Po jej uiszczeniu, rodzice wiedzą, że dziecko ma zagwarantowane miejsce w szkole.

  Zdarza się, że dość wysokie wpisowe jest rozliczane całkowicie albo częściowo jako czesne.

  Istnieją pojedyncze bardzo drogie i ekskluzywne szkoły, gdzie wpisowe zawiera dwa elementy: opłatę jednorazową i opłatę dodatkową/rekrutacyjną, ale są to wyjątki.

  W szkołach, które objęliśmy badaniem, wpisowe kształtowało się na poziomie od 500 zł do 3000 zł.

Elitarność Kolegium Europejskiego nie polega na ograniczaniu dostępności przez wysokie czesne, a na wysokich standardach nauki i elitarności wykształcenia, jakie daje program IB DP. To pozwala na dobór i kształcenie wyjątkowej młodzieży otwartej na wiedzę i innych ludzi. To młodzież, która chce się rozwijać, uczyć się nowych rzeczy, poznawać świat i ludzi, ale nie boi się przy tym wyzwań i ciężkiej pracy.

— Krzysztof Felpel, prezes zarządu, Kolegium Europejskie w Krakowie

- **Dodatkowe opłaty i koszty rejestracji**
  Są szkoły, które pobierają poza wpisowym:
  Opłatę rekrutacyjną: 150-400 zł
  Opłatę za zajęcia i rozmowy rekrutacyjne: 100 zł
  Opłatę rekrutacyjną za tydzień próbny: 200 zł
  Opłatę za egzamin wstępny: 100-500 zł.

  Szkoły międzynarodowe niekiedy wymagają również depozytu (kaucja zwracalna przy wypisaniu dziecka). Może ona wynosić 3-4 tys. zł.

- **Wyżywienie**
  Sprawa wyżywienia uczniów jest różnie załatwiana w różnych placówkach. Najczęściej szkoły oferują posiłki przygotowane i przywiezione przez firmy cateringowe i serwowane albo jak w restauracji albo jako bufet. Czasami śniadanie i podwieczorek są wliczone w czesne, a tylko obiady są płatne oddzielnie. Niektóre szkoły mają własne stołówki, gdzie posiłki są przygotowywane na miejscu. Są takie, gdzie na terenie szkoły jest sklepik.

  W szkołach, które objęliśmy badaniem, koszt obiadów wynosi od 120 do 400 zł. miesięcznie.

- **Inne opłaty**
  Mogą to być różne dodatkowe opłaty, np. za internat, na fundusz biblioteczny itp. W jednej ze szkół znaleźliśmy pozycję: "Koszt uszycia dwóch mundurków (szkolnego i galowego): ok. 300 zł (obydwa)".

Wnioski

Analiza placówek w pięciu dużych miastach polskich pokazała, że:

- Zdecydowanie najdroższe są wszystkie placówki warszawskie i różnica między Warszawą a pozostałymi czterema wielkimi miastami jest znaczna. Kwoty pobierane w pozostałych miastach są porównywalne. Nie oznacza to, że w Warszawie nie można znaleźć placówek tańszych.
- Najwięcej kosztuje kształcenie dzieci w liceach, a następnie w szkołach podstawowych. Najtańsze są przedszkola.
- Najdroższe są placówki międzynarodowe oferujące programy typu IB czy Montessori.
- Społeczne szkoły podstawowe i licea są znacznie tańsze niż placówki prywatne na tych etapach kształcenia.

Prywatna edukacja staje się coraz bardziej dostępna dla średnio sytuowanych rodzin, szczególnie tych, w których obydwoje rodziców pracuje zarobkowo. Często pierwszy kontakt z tą formą szkolnictwa ma miejsce już przy wyborze przedszkola. Scenariusz, w którym, ze względu na brak wolnego miejsca w państwowym przedszkolu jedno z rodziców musiałoby przez dłuższy czas pozostać w domu i poświęcić się opiece nad dzieckiem jest często niemożliwy do zrealizowania. Decydują o tym kwestie finansowe, w tym zobowiązania w postaci kredytów.

Przyzwyczajenie do tej formy edukacji sprawia, że ci sami rodzice, widząc korzyści, jakie płyną z bardziej indywidualnego podejścia, częściej decydują się na kontynuację edukacji dziecka w sektorze niepublicznym.

W niektórych szkołach jest także możliwość uzyskania stypendium jeżeli rodzina nie dysponuje wystarczającymi funduszami.

Na koniec warto zaznaczyć, że rodzice, których dzieci kształcą się w szkołach publicznych, ponoszą nierzadko spore dodatkowe koszty. Płacą za zajęcia dodatkowe i za dojazd na nie. Koszt zajęć pozaszkolnych jest zwykle wliczony w opłaty za szkołę niepubliczną. Ponadto nagminne wśród uczniów szkół publicznych są kosztowne korepetycje. "Polscy uczniowie są wśród najczęściej korzystających z korepetycji w Unii Europejskiej. Zgodnie z danymi OECD niemal trzy czwarte 15-latków w Polsce chodzi na dodatkowe zajęcia z matematyki, a dwie trzecie z nauk przyrodniczych. Statystycznie korepetycje zaczynają się tuż przed 10. rokiem życia, najwcześniej spośród 15 badanych państw członkowskich UE." (1) To dodatkowe wydatki, z którymi muszą liczyć się rodzice uczniów szkół publicznych.

O tym jakie czynniki wpływają na koszty placówek niepublicznych piszemy w artykule "Czesne w prywatnych szkołach w Polsce" Our Kids. (2)

---

(1) Miłosz Wiatrowski, Polska szkoła nierówności. Edukacja publiczna a niepubliczna (część 1). Gazeta Wyborcza, 2019
http://wyborcza.pl/osiemdziewiec/7,163530,24370368,polska-szkola-nierownosci-edukacja-publiczna-a-prywatna-czesc.html

(2) "Czesne w prywatnych szkołach w Polsce", Our Kids —
https://www.ourkids.net/pl/czesne-w-prywatnych-szkolach.php

6 Dlaczego rodzice wybierają szkoły niepubliczne?

Wyniki ogólnopolskiego badania Our Kids 2019

Aby lepiej zrozumieć funkcjonowanie dynamicznie rozwijającego się systemu edukacji niepublicznej w Polsce, Our Kids przeprowadziło ogólnopolskie badanie wśród rodziców, których dzieci są uczniami placówek niepublicznych – społecznych i prywatnych. Naszym celem było poznanie powodów, dla których rodzice decydują się na szkołę niepubliczną.

Ogólnopolskie badanie "**Dlaczego rodzice wybierają szkoły niepubliczne?**" miało formę ankiety do wypełnienia przez rodziców (dokładnie omówionej poniżej). Zostało przeprowadzone we wrześniu 2019 roku i objęło rodziców uczniów placówek niepublicznych (przedszkoli, szkół podstawowych i średnich) w całej Polsce, zarówno w dużych miastach jak i małych miejscowościach.

Analiza wyników jest oparta na 1065 odpowiedziach - 433 (40,65%) pochodzi od rodziców uczniów placówek społecznych, a 632 (59,35%) - prywatnych.

Jeżeli chodzi o etap edukacji, najwięcej było odpowiedzi od rodziców dzieci uczących się w szkołach podstawowych (75,77%), w szkołach średnich (19,7%), a najmniej - w przedszkolach (4,51%).

Tak rozkładały się odpowiedzi jeżeli chodzi o podział tych placówek na społeczne i prywatne:

W ankiecie zebraliśmy następujące informacje o rodzicach: dochód na rodzinę, zawód, narodowość, typ szkoły, do jakiej uczęszcza dziecko i etap edukacji.

Ankieta

Ankieta składała się z dwóch części:

A. PRZYCZYNY WYBORU SZKOŁY NIEPUBLICZNEJ

1. Ocena 17 często słyszanych i pojawiających się w literaturze powodów wysyłania dziecka do szkoły niepublicznej

W tej części ankiety poprosiliśmy rodziców, aby ocenili na skali od 5 (bardzo ważne) do 1 (nieważne) następujące przyczyny wyboru szkoły niepublicznej:

PRZYCZYNY OGÓLNE

- Rozczarowanie systemem publicznym
- Prestiż

	Społeczne	Prywatne	Ogółem
Przedszkole	18,75%	81,25%	4,51%
Szkoła podstawowa	39,53%	60,47%	75,77%
Szkoła średnia (ponadpodstawowa)	50%	50%	19,72%
Respondenci ogółem	40,65%	59,35%	100%

ŚRODOWISKO SZKOLNE

- Lepsza komunikacja między rodzicami i szkołą
- Mniejsze klasy (grupy)
- Bezpieczniejsze otoczenie (bezpieczeństwo fizyczne)
- Emocjonalne bezpieczeństwo dziecka
- Wartości szkoły zgodne z wartościami w domu

NAUCZANIE I UCZENIE SIĘ

- Wyższy poziom nauczania
- Niestandardowe programy nauczania lub metody (IB, Montessori itp)
- Bardziej indywidualne podejście do ucznia
- Możliwość lepszego opanowania języków obcych
- Przygotowanie do studiów na dobrej uczelni *
- Rozwój umiejętności pozanaukowych (osobowość, pewność siebie itp)

WSPARCIE, ZAJĘCIA POZALEKCYJNE I INNE

- Większe możliwości rozwoju uczniów uzdolnionych
- Wsparcie dla dzieci o specjalnych potrzebach
- Szersza oferta zajęć pozalekcyjnych/dodatkowych
- Więcej godzin zapewnionej opieki, przed i po zajęciach **

* i ** - te dwa powody w ankiecie odnosiły się tylko do jednej lub dwóch z trzech objętych badaniem grup rodziców (przedszkole, szkoła podstawowa, szkoła średnia).

2. Inne przyczyny wyboru szkoły niepublicznej (pytanie otwarte)

Tutaj respondenci mogli dodać swoje własne powody, inne niż powyższe, które skłoniły ich do wyboru szkoły niepublicznej.

B. RECENZJA TWOJEJ SZKOŁY - TO TY JESTEŚ EKSPERTEM.

Druga część ankiety była opcjonalna – respondenci mogli ją pominąć.

1. Co najbardziej podoba Ci się w szkole lub w doświadczeniach szkolnych Twojego dziecka?

To pytanie miało formę otwartą.

2. Co najbardziej chciałbyś/chciałabyś poprawić w szkole lub w doświadczeniach szkolnych Twojego dziecka?

To pytanie miało formę otwartą.

3. Jak ogólnie oceniasz szkołę, do której chodzi Twoje dziecko?

Tutaj respondenci oceniali szkołę na skali od znakomita (5) do fatalna (1).

Wyniki

A. POWODY WYBORU SZKOŁY NIEPUBLICZNEJ

1. Ocena 17 często słyszanych i pojawiających się w literaturze powodów wysyłania dziecka do szkoły niepublicznej

Oto pięć przyczyn wyboru szkoły niepublicznej uważanych za najważniejsze przez respondentów naszej ankiety:

- Emocjonalne bezpieczeństwo dziecka
- Bardziej indywidualne podejście do ucznia
- Rozwój umiejętności pozanaukowych (osobowość, pewność siebie itp)
- Możliwość lepszego opanowania języków obcych
- Mniejsze klasy (grupy)

Kolejnymi na skali ważności były:

- Bezpieczniejsze otoczenie (bezpieczeństwo fizyczne)
- Lepsza komunikacja między rodzicami i szkołą
- Rozczarowanie systemem publicznym
- Wyższy poziom nauczania
- Wartości szkoły zgodne z wartościami w domu

Za mniej istotne (poniżej 50% respondentów uważa je za bardzo ważne) uznano:

- Większe możliwości rozwoju uczniów uzdolnionych
- Niestandardowe programy nauczania lub metody (IB, Montessori itp)
- Wsparcie dla dzieci o specjalnych potrzebach
- Szersza oferta zajęć pozalekcyjnych/dodatkowych

Poniżej 10%

- Prestiż

Przyczyny wyboru szkoły niepublicznej w zależności od typu placówki (społeczna czy prywatna)

Dane zostały przeanalizowane z punktu widzenia typu szkoły, aby zobaczyć, czy przyczyny wyboru placówki niepublicznej różnią się w zależności od tego, czy rodzice mają dzieci w szkołach społecznych czy prywatnych.

Wśród 1065 respondentów, 433 (40,66%) ma dzieci w placówce społecznej, a 632 (59,34%) w prywatnej. Największy procent respondentów to rodzice uczniów szkół podstawowych prywatnych - 488 i społecznych - 319, a także szkół średnich obu typów (po 105).

Powody wyboru szkoły niepublicznej nie różnią się w znaczący sposób wśród rodziców uczniów szkół społecznych i prywatnych.

Wśród rodziców **szkół społecznych** najważniejszymi powodami wyboru szkoły niepublicznej były kolejno:

1. Emocjonalne bezpieczeństwo dziecka (bardzo ważne - 81,99%)
2. Bardziej indywidualne podejście do ucznia (bardzo ważne - 76,91%)
3. Rozwój umiejętności pozanaukowych (osobowość, pewność siebie itp) (bardzo ważne - 74,83%)
4. Możliwość lepszego opanowania języków obcych (bardzo ważne - 71,36%)

Stosunkowo najmniej istotny dla rodziców jest prestiż (za bardzo ważny uznało go tylko 6,12% rodziców), a następnie szersza oferta zajęć pozalekcyjnych/dodatkowych (35,33%) oraz niestandardowe programy nauczania lub metody (IB, Montessori itp) (33,03%).

Wśród rodziców **szkół prywatnych** najważniejszymi powodami wyboru szkoły niepublicznej były kolejno:

1. Bardziej indywidualne podejście do ucznia (bardzo ważne - 83,86%)
2. Emocjonalne bezpieczeństwo dziecka (bardzo ważne - 83,23%)
3. Rozwój umiejętności pozanaukowych (osobowość, pewność siebie itp) (bardzo ważne - 78,01%)
4. Możliwość lepszego opanowania języków obcych (bardzo ważne - 75,79%)

Podobnie jak w szkołach społecznych, prestiż miał najmniejsze znaczenie (za bardzo ważny uznało go tylko 6,77% rodziców), a następnie szersza oferta zajęć pozalekcyjnych/dodatkowych (41,61%) oraz niestandardowe programy nauczania lub metody (IB, Montessori itp) (48,73%).

W sumie powody wyboru szkoły niepublicznej nie różnią się w znaczący sposób wśród rodziców uczniów szkół społecznych i prywatnych. Warto jednak zauważyć statystycznie istotne różnice w następujących obszarach:

- Bardziej indywidualne podejście do ucznia jest znacznie ważniejsze dla rodziców uczniów szkół prywatnych niż szkół społecznych,
- Niestandardowe programy nauczania lub metody (IB, Montessori itp) są znacznie ważniejsze dla rodziców uczniów szkół prywatnych niż szkół społecznych.
- Szersza oferta zajęć pozalekcyjnych/dodatkowych jest znacznie ważniejsza dla rodziców uczniów szkół prywatnych niż szkół społecznych.

Statystycznie istotne różnice widać także pomiędzy rodzinami dzieci uczących się w szkołach społecznych i prywatnych w następujących obszarach:

- Wśród respondentów, którzy są rodzicami uczniów szkół społecznych, jest więcej Polaków, a mniej Polaków powracających do Polski lub obcokrajowców.
- Wśród respondentów, którzy są rodzicami uczniów szkół społecznych, jest więcej osób pracujących w przedsiębiorstwach państwowych.

Przyczyny wyboru szkoły niepublicznej w zależności od etapu nauczania

Wyniki przeanalizowaliśmy także z punktu widzenia etapu edukacji, aby stwierdzić, czy rodzice mają inne powody wysyłania dzieci do placówek niepublicznych gdy dzieci uczęszczają do przedszkola, szkoły podstawowej czy szkoły średniej.

Statystycznie istotne różnice wystąpiły pomiędzy rodzinami dzieci na poszczególnych etapach edukacji w następujących obszarach:

- Mniejsze klasy/grupy są zdecydowanie mniej ważne (nieważne lub mało ważne) dla rodziców dzieci w przedszkolu niż dla rodziców uczniów szkół podstawowych i średnich.
- Emocjonalne bezpieczeństwo dziecka jest uważane za bardzo ważne przez zdecydowanie większą grupę rodziców przedszkolaków niż uczniów szkół średnich.
- Wyższy poziom nauczania jest uważany za nieważny przez znacznie większy procent rodziców dzieci w przedszkolu niż rodziców uczniów szkół podstawowych i średnich.
- Niestandardowe programy i metody (IB, Montessori itp.) są bardzo ważne dla znacznie większego procentu rodziców dzieci w przedszkolu niż rodziców uczniów szkół podstawowych i średnich. Najmniejsze znaczenie mają one w odczuciu rodziców dzieci ze szkół podstawowych.
- Możliwość lepszego opanowania języków jest uważana za bardzo ważną przez zdecydowanie większą grupę rodziców dzieci w podstawówce niż w szkole średniej.

Dwa powody w ankiecie (oznaczone gwiazdkami powyżej) były zdecydowanie dostosowane bardziej do jednej lub dwóch z trzech objętych badaniem grup, co wyraźnie widać w odpowiedziach.

* Przygotowanie do studiów na dobrej uczelni - nie dotyczy w zasadzie rodziców przedszkolaków i faktycznie różnica między rodzicami z tej grupy a pozostałymi dwiema, którzy uznali to za bardzo ważne, jest statystycznie istotna,

** Więcej godzin zapewnionej opieki, przed i po zajęciach - dotyczy głównie rodziców dzieci w przedszkolu i szkole podstawowej i faktycznie różnica między rodzicami z tych dwóch grup a rodzicami uczniów szkół średnich, którzy uznali to za bardzo ważne, jest statystycznie istotna.

W sumie, różnice między powodami, dla których rodzice wybierają placówkę niepubliczną dla swoich dzieci, są większe jeśli porówna się trzy etapy nauczania - przedszkole, szkoła podstawowa i średnia, niż jeśli porówna się rodziców uczniów placówek oświaty społecznej i prywatnej, gdzie są one bardzo zbliżone.

2. Inne przyczyny wyboru szkoły niepublicznej

Tutaj respondenci mogli wymienić swoje własne powody, inne niż powyższe, które skłoniły ich do wyboru szkoły niepublicznej. Otrzymaliśmy wiele ciekawych wypowiedzi, zarówno o edukacji niepublicznej jak i publicznej, ponieważ respondenci często porównywali oba systemy.

Mimo że wiele wypowiedzi było parafrazą przyczyn, które zawarte były w części A, potwierdzając dużą wagę,

Mniejsze klasy/grupy są zdecydowanie mniej ważne dla rodziców dzieci w przedszkolu niż dla rodziców uczniów szkół podstawowych i średnich.

Możliwość lepszego opanowania języków jest uważana za bardzo ważną przez zdecydowanie większą grupę rodziców dzieci w podstawówce niż w szkole średniej.

jaką rodzice przykładają do bezpieczeństwa emocjonalnego i wspierającej atmosfery w szkole oraz życzliwych nauczycieli, widoczne są pewne grupy innych przyczyn wymienianych przez respondentów, z których zdecydowana większość wskazała na niezadowolenie ze szkół publicznych, reformę i jej konsekwencje.

Oto cztery najczęściej podawane grupy powodów (poza wymienionymi w części A), dla których zdaniem rodziców warto wysłać dziecko do szkoły niepublicznej:

1. Reforma szkolnictwa (i w jej efekcie zatłoczenie szkół, nieregularne godziny nauki w szkołach publicznych).
2. Bliskość szkoły.
3. Zbyt duży nacisk na poglądy religijne i/lub polityczne w szkołach publicznych.
4. Nie ma zagrożenia strajkami lub przerwami w edukacji w szkołach niepublicznych.

Inne przyczyny wyboru szkoły niepublicznej

Przykłady odpowiedzi rodziców:

- Nieobciążanie dzieci nadmierną nauką po lekcjach – dzieci w godzinach zajęć wykonują wszystkie zadania (mało pracy domowej), po szkole mogą odpocząć
- Nauczyciele – z powołaniem i otwarci, zaangażowani i zainteresowani
- Informowanie o postępach lub problemach na bieżąco
- Tolerancja, zrozumienie i wsparcie dla dzieci i rodziców pochodzących z innych krajów
- Środowisko międzynarodowe
- Brak indoktrynacji religijnej i politycznej
- Brak ryzyka strajków
- Brak tolerancji i akceptacji ze względu na niepełnosprawność dziecka (wada słuchu, ADH, Asperger) w szkole publicznej
- Przyjazna szkoła, dla ucznia i rodzica
- Native speakerzy uczący języków
- Radość dzieci
- Brak anonimowości
- Większy profesjonalizm kadry nauczycielskiej
- Brak konieczności przewożenia dziecka do innych placówek na zajęcia dodatkowe
- Reforma i jej skutki w szkołach publicznych - nauczanie na zmiany, przepełnione szkoły
- Nie ma strajków

B. RECENZJA TWOJEJ SZKOŁY

Odpowiedzi w tej części ankiety były opcjonalne. W chwili zakończenia zbierania danych, uzyskaliśmy 380 odpowiedzi: najwięcej (276 - 72,7%) od rodziców uczniów szkół podstawowych, 83 (21,8%) od rodziców szkół średnich i 21 (5,5%) od rodziców dzieci w placówkach przedszkolnych.

Pierwsze dwa pytania (otwarte) dostarczyły bardzo wiele ciekawych odpowiedzi (więcej na ten temat na naszej stronie https://ourkids.net/pl/).

1. Co najbardziej podoba Ci się w szkole lub w doświadczeniach szkolnych Twojego dziecka?

Wśród wymienianych przez rodziców elementów najczęściej pojawiały się następujące grupy cech:

- Atmosfera w szkole
- Nauczyciele - wspierający, otwarci i profesjonalni
- Zajęcia językowe
- Indywidualne i podmiotowe traktowanie uczniów
- Wszechstronny rozwój ucznia (nie tylko sama wiedza)

W większości odpowiedzi powtarzała się przyjazna, życzliwa atmosfera i stwarzanie uczniom dobrego środowiska do nauki i rozwoju. To wszystko powoduje, ku zadowoleniu rodziców, że dzieci bardzo lubią chodzić do szkoły i lubią się uczyć.

Ponadto, fakt, że w tej części ankiety uzyskaliśmy w większości odpowiedzi, które odzwierciedlają powody wyboru szkoły niepublicznej uważane przez rodziców za bardzo ważne (wysoko ocenione w części A), oznacza, że szkoły spełniły nadzieje rodziców, czyli znaleźli tam to, czego oczekiwali. Potwierdza to także wysoki poziom zadowolenia ze szkoły, do której uczęszczają ich dzieci (patrz poniżej, część B3 badania).

Ciekawe jest także to, że niektóre z powodów wyboru szkoły niepublicznej, które respondenci mieli ocenić w części A1, nie uzyskały tam najwyższych ocen, np. , szeroka oferta zajęć pozalekcyjnych (były inne, które rodzice uważali za ważniejsze), ale w ich ocenie zasługują one na podkreślenie jako wartościowe w placówce, do której uczęszcza ich dziecko.

Co najbardziej podoba Ci się w szkole lub w doświadczeniach szkolnych Twojego dziecka?

Przykłady odpowiedzi rodziców:

- Nauczyciele – z pasją, kreatywni, pełni empatii
- Pozytywny stosunek do dzieci, traktowanie ich podmiotowo, życzliwość, szacunek
- Nietypowe kursy i nieszablonowa oferta, np. ABC Ekonomii
- Indywidualne podejście do ucznia
- Dzieci lubią szkołę i są zaangażowane
- Szeroki zakres zajęć daleko wybiegający ponad podstawę i obowiązki nauczycieli
- Małe klasy, bliskie relacje
- Dobre wyposażenie, używanie nowoczesnej techniki
- Możliwość rozwijania zainteresowań
- Nastawienie na języki
- Szkoła dba o wszechstronny rozwój uczniów
- Nie jest anonimowa
- Szkoła uczy współpracy i umiejętności społecznych
- Nauczanie projektowe zachęcające dzieci do samodzielnego myślenia
- Zmiany, przepełnione szkoły
- Nie ma strajków

2. Co najbardziej chciałbyś/chciałabyś poprawić w szkole lub w doświadczeniach szkolnych Twojego dziecka?

Najczęściej pojawiającą się odpowiedzią było "nic" - respondenci są zadowoleni z placówki, do której uczęszcza ich dziecko. Wśród wymienianych elementów pojawiały się najczęściej:

Warunki lokalowe
Obiekty sportowe (sala gimnastyczna, boisko)
Wyżywienie

Rodzice uczniów szkół średnich wyrażają największe zadowolenie z niepublicznych szkół, do których uczęszczają ich dzieci.

Poziom zadowolenia ze szkoły w zależności od etapu nauki

Zdecydowana większość respondentów oceniła placówkę, do której uczęszcza ich dziecko, jako znakomitą lub bardzo dobrą. Takie oceny wydało 80% rodziców przedszkolaków, 87,02% rodziców uczniów szkół podstawowych i 95,45% rodziców uczniów szkół średnich, a przy podziale na placówki społeczne i prywatne - 88,64% rodziców uczniów szkół społecznych i 88,32% szkół prywatnych.

88,69% rodziców oceniło szkołę swego dziecka jako znakomitą lub bardzo dobrą

Jak ogólnie oceniasz szkołę, do której chodzi Twoje dziecko?	★★★★★	★★★★☆	★★★☆☆	★★☆☆☆	★☆☆☆☆
	znakomita				fatalna
	47,92%	40,77%	9,52%	1,79%	0%

3. Jak ogólnie oceniasz szkołę, do której chodzi Twoje dziecko?

Poziom zadowolenia rodziców z wybranej dla dziecka placówki jest bardzo wysoki. Zdecydowana większość respondentów (88,68%) oceniła placówkę, do której uczęszcza ich dziecko, jako znakomitą lub bardzo dobrą.

Skrajnie negatywnych opinii ("fatalna") nie było w żadnej z powyższych grup.

Informacje o rodzicach

Rodzic wypełniający ankietę Our Kids to najczęściej:

Polak, prowadzący własną działalność gospodarczą, tak samo jak jego życiowy partner/życiowa partnerka. Dochód w jego rodzinie wynosi najczęściej 150.000 zł. rocznie lub więcej.

41% rodzin, które wysyłają swoje dzieci do szkół niepublicznych, ma dochód rodzinny 150.000 zł lub więcej, ale 25,6% rodzin o dochodzie między 50 a 100.000 zł decyduje się na zainwestowanie w niepubliczną edukację dla swoich dzieci.

Zakończenie

Podsumowanie wyników

Przedstawione w naszym raporcie dane wskazują wyraźnie, że sektor edukacji niepublicznej w Polsce wzrasta dynamicznie w ciągu ostatnich lat, zarówno pod względem liczby placówek niepublicznych na wszystkich etapach edukacji, jak i liczby uczęszczających do nich uczniów, a także udziału edukacji niepublicznej w całym systemie oświatowym w Polsce. Patrząc na tempo wzrostu widać, że mimo iż wzrasta zarówno liczba placówek niepublicznych jak i liczba kształcących się w nich dzieci i młodzieży, to wzrost w tym drugim zakresie jest dwukrotnie większy.

Trend wzrostu jest widoczny tylko w szkolnictwie niepublicznym. W sektorze publicznym widać odwrotną tendencję - spadkową, zarówno w liczbie szkół publicznych na wszystkich etapach nauki, jak i w liczbie uczniów kształcących się w tych placówkach, a także ogólnie w udziale edukacji publicznej w całym systemie oświatowym w Polsce.

Widać także dobre wyniki osiągane przez uczniów szkół niepublicznych na egzaminach, do których przystępują obowiązkowo wszyscy uczniowie szkół realizujących polską podstawę programową (egzamin ósmoklasisty i gimnazjalny - ten drugi zdawany po raz ostatni w 2019 roku). Są one wyższe niż wyniki ich rówieśników z sektora publicznego, a różnica ta najbardziej widoczna była w egzaminach z języków obcych. Nie dysponujemy danymi pozwalającymi na rzetelne porównanie wyników egzaminu maturalnego uczniów szkół publicznych i niepublicznych.

Obserwuje się także coraz lepsze wyniki uczniów szkół niepublicznych w konkursach przedmiotowych i olimpiadach. Jest to wynikiem realizowania i stawiania przez szkoły niepubliczne na pozalekcyjną i indywidualną pracę z uczniami, a także otwartości na innowacje, które łatwiej jest realizować w małych klasach.

O sukcesie szkół niepublicznych świadczą też wysokie oceny rodziców uczęszczających do tych placówek uczniów (bardzo wysoki wskaźnik zadowolenia) a także wymieniane przez nich liczne cechy pozytywne tych szkół, przy niewielu uwagach krytycznych.

Koszty edukacji niepublicznej są bardzo zróżnicowane - nie wszystkie szkoły są przeznaczone tylko dla najbogatszych. Nasze badanie 100 placówek niepublicznych w pięciu miastach polskich wykazało, że czesne waha się od 180 do 10 000 zł, a jego wysokość jest uzależniona od etapu nauki (najniższe w przedszkolach), typu placówki (najwyższe w międzynarodowych szkołach prywatnych). Generalnie placówki społeczne są mniej kosztowne niż prywatne. Nawet w najdroższym miejscu w Polsce - Warszawie, jest szeroka oferta cenowa, a zatem placówkę niepubliczną znaleźć mogą rodzice o różnym poziomie zamożności. Coraz więcej bardziej kosztownych szkół stara się wspomóc uczniów stypendiami. Mimo że edukacja niepubliczna jest płatna rodzice dzieci w szkołach publicznych ponoszą nierzadko spore dodatkowe koszty, np. opłaty za zajęcia dodatkowe, za dojazd na nie czy za kosztowne korepetycje.

Wyniki naszego ogólnopolskiego badania "Dlaczego rodzice wybierają szkoły niepubliczne?", przeprowadzonego we wrześniu 2019 roku wśród 1065 rodziców uczniów placówek niepublicznych - społecznych i prywatnych przedszkoli, szkół podstawowych i średnich w 48 miastach i miejscowościach w całej Polsce, pokazują, że rodzice najwyżej cenią w szkołach niepublicznych bezpieczne dla dzieci środowisko, gdzie dzieci traktuje się podmiotowo i indywidualnie, z dobrym kontaktem z nauczycielami i szkołą, dające dzieciom możliwość nabywania umiejętności miękkich, nie tylko samej wiedzy.

Najważniejsze dla rodziców wszystkich typów i poziomów szkół są: emocjonalne bezpieczeństwo dziecka, bardziej indywidualne podejście do ucznia, rozwój umiejętności pozanaukowych (osobowość, pewność siebie itp), możliwość lepszego opanowania języków obcych i mniejsze klasy (grupy). To co nie ma specjalnego znaczenia w oczach rodziców to prestiż.

W pytaniu otwartym wielu rodziców jako inne powody wyboru szkoły niepublicznej wymieniło reformę szkolnictwa (i wynikające z niej zatłoczenie i nieregularne godziny nauki w szkołach publicznych), bliskość szkoły, zbyt duży nacisk na poglądy religijne i/lub polityczne w szkołach publicznych i brak zagrożenia strajkami lub przerwami w edukacji niepublicznej.

Powody wyboru placówek niepublicznych nie różnią się zasadniczo wśród rodziców dzieci w szkołach społecznych i prywatnych, ale wystąpiły pewne istotne różnice:

- Bardziej indywidualne podejście do ucznia jest znacznie ważniejsze dla rodziców uczniów szkół prywatnych niż szkół społecznych.
- Niestandardowe programy nauczania lub metody (IB, Montessori itp) są znacznie ważniejsze dla rodziców uczniów szkół prywatnych niż szkół społecznych.
- Szersza oferta zajęć pozalekcyjnych/dodatkowych jest znacznie ważniejsza dla rodziców uczniów szkół prywatnych niż szkół społecznych.

Patrząc na powody wysyłania dzieci do placówek niepublicznych w zależności od etapu edukacji (przedszkole, szkoła podstawowa, szkoła średnia) widać więcej różnic:

- Mniejsze klasy/grupy są zdecydowanie mniej ważne (nieważne lub mało ważne) dla rodziców dzieci w przedszkolu niż dla rodziców uczniów szkół podstawowych i średnich.
- Emocjonalne bezpieczeństwo dziecka jest uważane za bardzo ważne przez zdecydowanie większą grupę rodziców przedszkolaków niż uczniów szkół średnich.
- Wyższy poziom nauczania jest uważany za nieważny przez znacznie większy procent rodziców dzieci w przedszkolu niż rodziców uczniów szkół podstawowych i średnich.

- Niestandardowe programy i metody (IB, Montessori itp.) są bardzo ważne dla znacznie większego procentu rodziców dzieci w przedszkolu niż rodziców uczniów szkół podstawowych i średnich. Najmniejsze znaczenie mają one w odczuciu rodziców dzieci ze szkół podstawowych.
- Możliwość lepszego opanowania języków jest uważana za bardzo ważną przez zdecydowanie większą grupę rodziców dzieci w podstawówce niż w szkole średniej.

Zapytani co chcieliby zmienić/poprawić w szkole swego dziecka, rodzice bardzo często nie widzą nic wymagającego zmiany, a najczęściej wymieniane elementy, które uważają za wymagające zmiany to warunki lokalowe, obiekty sportowe (sala gimnastyczna, boisko) i wyżywienie.

Poziom zadowolenia rodziców z wybranej dla dziecka placówki jest bardzo wysoki. Zdecydowana większość respondentów (88,68%) oceniła placówkę, do której uczęszcza ich dziecko, jako znakomitą lub bardzo dobrą.

Jeśli chodzi o rodziców uczestniczących w badaniu Our Kids to najczęściej byli to Polacy, prowadzący własną działalność gospodarczą, tak samo jak ich życiowy partner/życiowa partnerka, z dochodem w rodzinie 150 000 zł. rocznie lub więcej (41% rodzin), ale jedna czwarta rodzin uczniów szkół niepublicznych ma rodzinny dochód 50 000-100 000 zł.

Z badania wynika także, że wśród respondentów, którzy są rodzicami uczniów szkół społecznych, jest statystycznie więcej Polaków, a mniej Polaków powracających do Polski lub obcokrajowców (których jest więcej w szkołach prywatnych), a także więcej osób pracujących w przedsiębiorstwach państwowych, niż wśród rodziców dzieci ze szkół prywatnych.

Wnioski

Systematyczny wzrost popularności szkolnictwa niepublicznego w Polsce ma wiele przyczyn. Ostatnie zmiany w systemie edukacji wynikające z reformy z roku 2017 spowodowały dalszy wzrost zainteresowania placówkami niepublicznymi, szczególnie szkołami średnimi. Dane od rodziców uzyskane w naszej ankiecie "Dlaczego rodzice wybierają szkoły niepubliczne?" potwierdzają, że zatłoczenie szkół publicznych, nauka na zmiany i niedobór nauczycieli spowodowane podwójnym rocznikiem wkraczającym w roku 2019 do szkół średnich były istotnym powodem decyzji o wyborze szkoły niepublicznej przez wielu rodziców.

Wygląda na to, że sektor niepubliczny stanowi dla wielu rodzin oazę, gdzie dzieci mogą znaleźć bezpieczne środowisko, wsparcie (także profesjonalne w postaci logopedów czy psychologów), gdzie docenia się nie tylko ich stopnie i akademickie sukcesy, gdzie dba się o wszechstronny rozwój dzieci, a w miejsce stresu pojawia się radość i dowartościowanie.

Nasze badanie, zarówno w jego części gdzie rodzice oceniali jak ważne są dla nich podane przez Our Kids powody wyboru szkół niepublicznych, jak i w części otwartej, pokazuje, co jest ważne dla osób wybierających edukację niepubliczną i co jest wysoko cenione w edukacji. Uzyskane od rodziców odpowiedzi na otwarte pytania dostarczają wartościowych danych, które mogą być bardzo przydatne dla wszystkich planujących kształt edukacji, pokazując czego rodziny szukają w szkolnictwie.

Szkoły niepubliczne są bardzo otwarte na nowinki i nowe trendy. Powstają nowe typy placówek niepublicznych, np. przedszkola ekologiczne, szkoły demokratyczne, stawiające na różnorodność, szkoły nastawione na dzieci uchodźców, szkoły koncentrujące się na uczniach z problemami zdrowotnymi. "W dużych miastach jest osobna kategoria szkół niepublicznych, których zazwyczaj nie widać w rankingach, ani podczas konkursów. To szkoły rekrutujące uczniów z orzeczeniami i zajmujące się organizowaniem im nauki na dogodnych warunkach, z wsparciem wielu specjalistów. To one w dużym stopniu odciążają szkoły masowe. (...) Jest wreszcie edukacja domowa, która rządzi się odrębnymi prawami." (2)

To wszystko nie oznacza oczywiście, że wszystkie placówki niepubliczne działają wzorowo, a wszystkie publiczne nie. Ponadto, nie wszystkie szkoły niepubliczne są bogate i pobierają wysokie opłaty od zamożnych rodzin. "Są (...) szkoły niepubliczne klepiące biedę. Pracują nie pobierając czesnego na terenach, gdzie na przykład zamknięto nierentowną szkołę publiczną. I one wymagają nadzwyczajnego wsparcia". (2)

W sumie w sektorze publicznym najmocniej trzymają się dobre, prestiżowe licea publiczne, najczęściej w dużych ośrodkach miejskich, co widać np. w rankingach

„Perspektyw". Jednak szkolnictwo niepubliczne na tym etapie edukacji także ostatnio dynamicznie rośnie.

Innowacyjność i specyficzna kultura szkół niepublicznych stymuluje zmiany w ambitnych placówkach publicznych, co jest tendencją bardzo korzystną. Wzajemne oddziaływanie i inspirowanie się to wielki plus niejednorodnego i zróżnicowanego systemu oświaty.

Wszystkim zależy bowiem na tym, aby móc słyszeć takie opinie o szkołach, jakie otrzymaliśmy od rodziców-respondentów naszej ankiety Our Kids. Oto dwa przykłady:

> *Zacytuję słowa mojej córki: „Mamo, nie wiedziałam, że kiedykolwiek to powiem, ale... to się dzieje... tak, lubię chodzić do szkoły!, szkoła jednak może być fajna!"*

> *[Mój syn] wyjeżdża do szkoły o 7.25, wraca często o 19.30, a mimo tego zapał nie gaśnie. Ta szkoła go uskrzydla.*

Raport kończymy cytatem: "Na edukacyjnym rynku potrzebne są różne szkoły. Dobrze, gdy wybór tej właściwej należy do rodziców. (...) ...szkoły niepubliczne, wszystkie ich typy, powinny mieć dogodne warunki do rozwoju i prawo do pełnej subwencji oświatowej na każdego ucznia. Należy szanować ich autonomię. Ich ofertę powinien weryfikować wolny rynek. (...) te szkoły są bardzo potrzebne i z tego, że odgrywają coraz poważniejszą rolę należy się cieszyć". (1)

(1) Janina Krakowowa. "Publiczna i niepubliczna. Edukacja i jej problemy". Czerwiec 2019. https://niedlachaosuwszkole.pl/2019/06/20/publiczna-i-niepubliczna-edukacja-i-jej-problemy/

Podziękowania

Serdecznie dziękujemy organizacjom, działającym na rzecz edukacji niepublicznej za współpracę przy przeprowadzaniu naszej ankiety, wszystkim szkołom, które pomogły nam dotrzeć do rodziców, rodzicom, którzy poświęcili swój czas na wypełnienie naszej ankiety, dostarczając nam bezcennych informacji, a także wszystkim osobom z Centralnej Komisji Egzaminacyjnej i Okręgowych Komisji Egzaminacyjnych za pomoc w zdobyciu danych.

Organizacje i stowarzyszenia działające na rzecz edukacji niepublicznej

Społeczne Towarzystwo Oświatowe, STO – ogólnopolska organizacja pozarządowa działająca od 1987 roku, której statutowym celem jest wyzwalanie i wspieranie inicjatyw społecznych zmierzających do wzbogacania możliwości edukacji i wychowania dzieci, młodzieży i dorosłych. Towarzystwo jest założycielem niepublicznych: przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów oraz liceów. Organizacja zrzesza wszystkich zainteresowanych stanem polskiej oświaty i tworzeniem jej nowych lub alternatywnych form - ponad 4 tys. członków skupionych w około 80 kołach. STO prowadzi ponad 150 szkół, w których uczy się ok. 13 tys. uczniów, a zatrudnionych jest ok. 2,5 tys. osób.

Krajowe Forum Oświaty Niepublicznej, KFON - powstało w 1992 roku z inicjatywy Społecznego Towarzystwa Edukacyjnego w Bydgoszczy. Jest stowarzyszeniem zrzeszającym polskie szkoły niepubliczne. Misją KFON jest przebudowa edukacji - przyjmuje obronę interesów szkół niepublicznych i form edukacji alternatywnej, jako potencjalne stymulatory procesu przebudowy systemu oświatowego. Jest stowarzyszeniem zrzeszającym polskie szkoły niepubliczne. KFON jest członkiem Europejskiej Rady Stowarzyszeń Szkół Niezależnych (ECNAIS) z siedzibą w Danii, organizacji zrzeszającej narodowe stowarzyszenia i związki szkół niepublicznych z wielu państw Europy.

Polska Rada Montessori, PRM - oddział Międzynarodowej Rady Montessori (IMC, the International Montessori Council z siedzibą w Sarasocie w Stanach Zjednoczonych, powstałej w roku 1998, wspierającej różnego rodzaju inicjatywy mające na celu propagowanie filozofii Montessori). PRM inicjuje i wspiera lokalne inicjatywy społeczne na rzecz propagowania pedagogiki i filozofii Montessori (na terenie np. państwa, gminy, województwa czy miasta) oraz koordynuje międzynarodową współpracę społeczności montessoriańskich.

Polski Instytut Montessori - powstał w 2008 roku i oferuje kształcenie nauczycieli i asystentów do dzieci od 3. miesiąca do 12. roku życia według najlepszych światowych wzorców. Wspiera wszystkich, których interesuje metoda Montessori - studentów pedagogiki, rodziców edukacji domowej, specjalistów, terapeutów. Szkolenia mają międzynarodową akredytację MACTE (www.macte.org) i certyfikat jakości ISO. Instytut jest członkiem International Montessori Council, co gwarantuje najwyższe międzynarodowe standardy w edukacji nauczycieli Montessori.

O Our Kids Media

Our Kids Media jest istniejącą ponad 20 lat i cieszącą się zaufaniem kanadyjską platformą informacyjną dla rodzin, które poszukują szkół prywatnych dla swoich dzieci, używaną przez ponad 2,5 miliona osób rocznie. Obecnie działamy też dynamicznie poprzez Our Kids Polska na polskim rynku edukacyjnym, promując edukację niepubliczną.

Naszym celem jest dostarczanie rodzicom i ich dzieciom przydatnych informacji o szkołach niepublicznych. Zamieszczane na naszej witrynie obszerne informacje, artykuły, wywiady, materiały multimedialne i porady ekspertów oraz narzędzia do wyszukiwania i porównywania szkół są sprawdzone przez tysiące rodziców. Współpracujemy ściśle z lokalnymi i międzynarodowymi szkołami w Polsce i za granicą, a dzięki naszemu doświadczeniu i wiedzy cieszymy się dużym prestiżem i zaufaniem w środowisku edukacyjnym.

Our Kids pomaga poprzez:

- witrynę internetową (https://ourkids.net/pl)
- drukowany doroczny "Przewodnik po szkołach niepublicznych w Polsce" (https://ourkids.net/pl/przewodnik-po-szkolach-niepublicznych.php)
- doroczny raport o edukacji niepublicznej w Polsce (Edycja 1, 2018: https://ourkids.net/pl/raport-o-szkolnictwie.php)
- doroczne targi Expo Szkół Niepublicznych w Warszawie (2019: https://ourkids.net/pl/expo)

RAPORT O SZKOLNICTWIE NIEPUBLICZNYM W POLSCE

PAŹDZIERNIK 2019
EDYCJA 2

OUR KIDS
THE TRUSTED SOURCE.

OURKIDS.NET/PL
INFO@OURKIDSMEDIA.COM
+48 785 488 555